

Astrologie – praxe, věda, náboženství, esoterismus?

Několik tezí o tom, co je a co není astrologie

Jan Moravec

1. Astrologie je praktická disciplína, která dává do vztahu postavení planet a dalších prvků na obloze s dispozicemi toho, co vzniká a děje se na zemi (typicky: zrozeného člověka).

2. Astrologie zásadně nevěští budoucnost, pouze určuje sklony a dispozice, které se s určitou pravděpodobností realizují.

Základní informace o člověku je čtena z tzv. *horoskopu zrození* čili „nativity“ – ze vzájemného postavení ekliptiky, rovníku, planet (mezi něž jsou řazeny i Slunce a Luna) a dalších prvků v okamžiku a místě narození. Z postavení planet ve *znameních* (úsecích na ekliptice), v *domech* (postavení vůči místnímu obzoru) a z jejich vzájemných *aspektů* (úhlových vzdáleností) se odvozují povahové vlastnosti, (in)dispozice k různým aktivitám, k technickým, uměleckým či sociálním dovednostem, „nadání“ člověka, sklony k nemocem atd.; čili obecné vzorce, ve kterých se bude rozvíjet lidská osobnost. Jak se tyto vzorce budou uskutečňovat konkrétně, astrologie nepředpovídá.

Dále se pracuje s tzv. *horoskopy progresivními*, které upřesňují, jak se základní lidské dispozice dané nativitou budou uplatňovat v čase; zjednodušeně: která doba bude vhodná či nevhodná k různým typům činností a které vlastnosti se budou aktuálně silněji či slaběji projevovat ve svých lepších či horších kvalitách. To se odvozuje ze vztahu aktuálního postavení planet či jiných teoreticky spočtených pozic k prvkům *nativity*; zjednodušeně: nakolik (ne)harmonicky se horoskop spočtený k aktuálnímu okamžiku (či roku) skládá s horoskopem zrození.

Kromě „osobních horoskopů“ se někteří astrologové zabývají astrologií *mundánní*, tedy dispozicemi jiných entit než lidských jednotlivců: států, měst, národů, budov, podniků... Tato oblast je vnímána značně rozporně a je i v astrologické obci akceptována jen částečně.

3. Astrologie je (v nynějším stavu vývoje) naukou čistě *fenomenologickou* – popisuje vyzorované souvislosti. Nečiní si ambice tyto souvislosti kauzálně vysvětlit, není fyzikální teorií. Kauzální souvislost mezi postavením planet a dispozicemi člověka je v rámci současných znalostí přírodních zákonů nepochopitelná a zdá se být absurdní. Tato absurdita je psychologickým pozadím novověkého odmítání astrologie.

4. Astrologie není naukou tajnou, zasvěceneckou, esoterní. Má své objektivně formulované metody pro sestavení a výklad horoskopů. Tyto metody a jejich interpretace se vyvíjejí a jsou předmětem diskuse. Zařazení astrologie do esoterního kontextu je dávno překonaným historickým artefaktem. Její souvislost např. s alchymíí či antickou a středověkou medicínou byla dána snahou o jednotný teoretický rámec

popisu světa. Narozdíl od moderní medicíny, chemie, metalurgie apod. se však astrologii doposud nepodařilo nalézt teoretický základ kompatibilní s moderním přírodovědným popisem světa. Spíše se stává poplatnou různým módním psychologickým a filosofickým směrům (z pochopitelných důvodů je nejpropracovanější propojení astrologie s jungovskou psychoanalýzou).

5. Astrologie není a ani v minulosti nebyla aktivitou náboženskou. S (antickým) náboženstvím souvisí jen vnějšně skrze jména planet. Planety hrají v astrologii roli psychologických-archetypálních složek lidské osobnosti, jež jsou tradičně personifikovány příslušnými božstvy. Ale jako mnoho jiných světských aktivit byla (ze společenských a komerčních důvodů) zaštiťována různými „božskými autoritami“ (např. Hermes Trismegistos).

6. Astrologie (v tom smyslu, jak je chápána v současnosti) vznikla v helénistickém prostředí ve 4.-2. stol. př. n. l. Není doložena přímá vývojová souvislost se staršími věšebnými praktikami babylonskými či egyptskými. (Ač prokazatelně staví na babylonské matematice a na tradici přesných astronomických pozorování.) Tradiční odvolávání na „staré autority“ chaldejské a egyptské je dáno společenskou objednávkou v helénistickém kulturním prostředí.

Starozákonní texty, zakazující pohanské věšebné metody a astrální kultury, nemohou mluvit o astrologii (v dnešním smyslu slova), neboť ta v příslušné době ještě neexistovala. Ani v Novém zákoně není reflektována sama astrologie, pouze její vytržené prvky přenesené do kontextu gnostické spekulace.

7. Astrologie není totožná se svou bulvární simplifikací, která si neklade jiné cíle, než být pouhou povrchní zábavou.